

**ДО
Г-Н БИСЕР ПЕТКОВ
МИНИСТЪР НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА**

Относно: Специални мерки в защита на децата с един родител

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПЕТКОВ,

В края на 2017 г. поставих началото на кампания в защита на правата на децата, останали без грижата на един или двамата си родители поради смърт.

Целта на кампанията е да се даде гласност на проблемите, пред които са изправени тази особено уязвима група деца и дали получавана подкрепата от държавата е ефективна. Само за няколко дни кампанията беше подкрепена с подписите на над пет хиляди граждани.

По официални данни децата до 18-годишна възраст с починал родител са 24 080. От тях наследствена пенсия получават 16 195, а персонална 2 455, т.е децата, които нямат право и не получават подкрепа от държавата са едва 5 430.

Няма съмнение, че на децата, останали без грижите на родителите си, съгласно чл. 47, ал. 4 от Конституцията, държавата и обществото им дължат особена закрила, тъй като се намират в неравностойно положение. Заслужава да се отбележи, че в изпълнение на конституционната повеля и израз на позитивния подход на законодателя, е уредбата на режима на получаването на семейни помощи за деца, отглеждани от един жив родител, без изискване за доходен критерий. Загубата на родител е трагично обстоятелство и поради това трябва да се предприемат мерки, с които да се компенсира невъзможността детето да се издържа от двамата си родители. Ресурсите трябва да се насочват към тези, които най-много се нуждаят от тях и да са съобразени с техните потребности, а в случая, това са децата, останали без един или двама родители.

В чл. 26 Конвенцията за правата на детето, към която България е присъединена от 1991 г., не се предписва на държавите как трябва да се предоставят различните социални помощи и плащания, но се изисква от държавите да гарантират, че всяко дете, което има право да ги получава,

трябва да има достъп до тях без дискриминация, без социален етикет или изгубване на друго право.

За да се даде широка гласност на този проблем и да се чуят гласовете на засегнатите, на 19 февруари 2018 г. организирах обществена дискусия на тема „Социално-икономическа защита на деца, с един или с двама починали родители“.

Основен акцент в дискусията се постави върху достъпа до социална подкрепа и по конкретно на **правото на децата на наследствена или персонална пенсия**. Сега действащата нормативна уредба за получаване на наследствена пенсия въвежда условия, които безспорно ограничават възможността голяма част от децата да я получават.

За получаването на персонална пенсия, изследваната практика показва, че допълнително въведеното изискване „годишният доход на член от семейството на лицата да е по-малък от сбора на гарантирания минимален доход, установен за страната през последните 12 месеца преди искането на пенсия“, оставя много голям брой деца извън кръга на подкрепа. Друга основна причина е предвидената процедура за отпускане, която е тежка, дълга и доста често отказва гражданите да я започнат.

В кръга на проблемите, които се обсъдиха, с особена острота беше поставен и различният подход при регламентиране на помощта по чл. 49 и чл. 50 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето /ППЗЗДет/, в зависимост от приложената спрямо децата мярка за закрила за „настаняване при близки и роднини“ и при мярка за закрила „настаняване в приемно семейство“. Нормативно установеният подход е формален и изключва изцяло възможността за оценка на интересите на детето, настанено при близки и роднини. Трябва да отбележа, че значителен брой деца са настанени при възрастните си баба и дядо, поради това, че са загубили родителите си, но са лишени от подкрепа, поради съществуващото нормативно ограничение за получаване на помощта.

В дискусията се очертаха няколко възможни решения на проблемите, които предлагам на Вашето внимание:

- Промяна в условията за получаване на наследствени пенсии, като отпадне изискването за осигурителен стаж за починали родители до 25-годишна възраст; за починали родители до 30 години да се изисква 1 година осигурителен стаж, а за починали родители над 30 г. - 3 години;
- Промяна в условията за отпускане на персонални пенсии на деца без право на наследствена пенсия от починал родител - отпадане на изискването за доход на член от семейството като условие за

отпускане на персонални пенсии или да се обмисли възможността персоналните пенсии да бъдат трансформирани в социални помощи, които да се получават по реда на Закона за социалните помощи за деца, за всички деца с починал родител, като техният размер бъде увеличен с оглед на индивидуалните потребности на детето.

- Изменение на разпоредбата на чл. 49 от ППЗЗДет, като отпадне изискването за доход на семейството, така че и децата, настанени в семейството на близки и роднини да могат да получават регламентираната помощ.

С оглед на защита на правата на децата, намиращи се в тази особено уязвима група, се обръщам към Вас с препоръка да разгледате предложенията ми за нормативни промени, като се надявам те да намерят израз и във Вашите действия и политики за защита правата и интересите на децата.

С уважение,

МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ